

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus
Pykäläkuja 1
80100 Joensuu

7.3.2018

Eduskunnan lakivaliokunnalle
LaV@eduskunta.fi

Viite Kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö 22.2.2018

ASIA HE 190/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Pyydettyinä asiantuntijalausuntona Pohjois-Karjalan käräjäoikeus esittää kunnioittavasti seuraavaa:

TUOMIOPIIRIJAKO

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus esittää, että summaariset asiat tulisi keskittää Itä-Suomen hovioikeuspiirin alueella kahteen käräjäoikeuteen: Kymenlaakson käräjäoikeuteen sekä Pohjois-Karjalan käräjäoikeuteen.

Hallituksen esityksessä (kohta 3.2.2) on todettu, että keskittäminen edistää uudistamiselle asetettuja tavoitteita, jos käsittely keskitetään käräjäoikeuksiin, joissa käsittely jo nyt on tehokasta. Keskittämisessä tulee pyrkiä siihen, että asiamäärät jakautuisivat mahdollisimman tasaisesti niitä käsittelevien yksiköiden kesken ottaen kuitenkin huomioon myös maantieteellinen jakauma. Henkilöstön kannalta olisi eduksi pyrkiä ratkaisuun, jossa tarve siirtää virkoja toiseen käräjäoikeuteen olisi mahdollisimman pieni. Tällainen ratkaisu vähentäisi myös tarvetta toimitilamuutoksiin. Väestön kielelliset oikeudet olisi asianmukaisella tavalla otettava huomioon.

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus on samaa mieltä edellä esitetyistä keskittämisen perusteista. Hallituksen esityksessä ehdotetussa tuomiopiirijaossa näitä perusteita ei, kielellisiä oikeuksia lukuun ottamatta, ole kuitenkaan otettu asianmukaisesti huomioon.

Asiamäärien epätasaisuus ja käsittelyajat

Toisin kuin hallituksen esityksessä on lausuttu, keskitettävien asioiden lukumäärä antaa Itä-Suomen hovioikeuspiirin alueella aiheen keskittää asiat kahteen kärjäoikeuteen.

Hallituksen esityksessä Itä-Suomen hovioikeuspiirin summaariset riita-asiat ehdotetaan keskitettäväksi yksinomaan Kymenlaakson kärjäoikeuteen, missä käsiteltäisiin keskittämisen myötä noin 65 000 summaarista riita-asiaa vuodessa. Vuoden 2017 aikana summaaristen riita-asioiden lukumäärä Itä-Suomen hovioikeuspiirin alueella on kasvanut kärjäoikeudesta riippuen 15 -20 %, joten keskitettävien asioiden lukumäärä tulee todellisuudessa olemaan selvästi kerrottua suurempi. Kymenlaakson kärjäoikeudessa käsiteltävien summaaristen asioiden lukumäärä tulisi olemaan Suomen suurin. Esimerkiksi Helsingin kärjäoikeudessa käsiteltävien summaaristen asioiden vuotuinen lukumäärä jäisi noin 50 000 asiaan. Helsingin kärjäoikeudessa keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2016 oli 4,7 kuukautta, kun valtakunnallinen keskiarvo oli 2,8 kuukautta. Hallituksen esityksen mukaan Helsingin kärjäoikeudessa käsittelyn viivästymiset olivat johtuneet osin aiempien viivästymisten kertaantumista. Tämä osoittaa, että asioiden suuri lukumäärä pitää tosiasiallisesti sisällään merkittävän riskin käsittelyaikojen pidentymisestä käsittelyn ruuhkautuessa.

E erityisen suurena ruuhkautumisen riskiä on pidettävä silloin, jos asioiden käsittelijöiksi ei ole saatavissa riittävää määrää asiantuntevaa työvoimaa. Oikeusministeriön helmikuussa 2018 laatimien alustavien henkilöstötarvelaskelmien mukaan summaaristen asioiden keskittäminen merkitsisi Itä-Suomen hovioikeuspiirin alueella noin 24 henkilötyövuoden vähentymistä luovuttavista kärjäoikeuksista. Summaariset asiat vastaanottavan kärjäoikeuden puolestaan tulee saada lisähenkilökuntaa käsittelemään siirtyvät asiat. Pohjois-Karjalan kärjäoikeuden kanslian sijaintipaikkakunnalta Joensuusta välimatka Kymenlaakson kärjäoikeuden kanslian sijaintipaikkakunnalle Kouvolaan on 319 km. Pohjois-Savon kärjäoikeuden kansliapaikkakunnalta Kuopiosta välimatka Kouvolaan on 269 km. Nämä etäisyydet ovat niin pitkät, että henkilökunnan siirtyminen nykyisestä toimipaikasta Kouvolaan on käytännössä taloudellisesti mahdotonta. Kärjäoikeudessa parhaillaan käynnissä olevissa yt-neuvotteluissa onkin jo tullut selville, että osaava henkilökunta ei tule Kouvolaan siirtymään. Henkilökunnan kannalta tuomiopiirijako ei siten lainkaan vastaa esityksessä sille asetettuja tavoitteita.

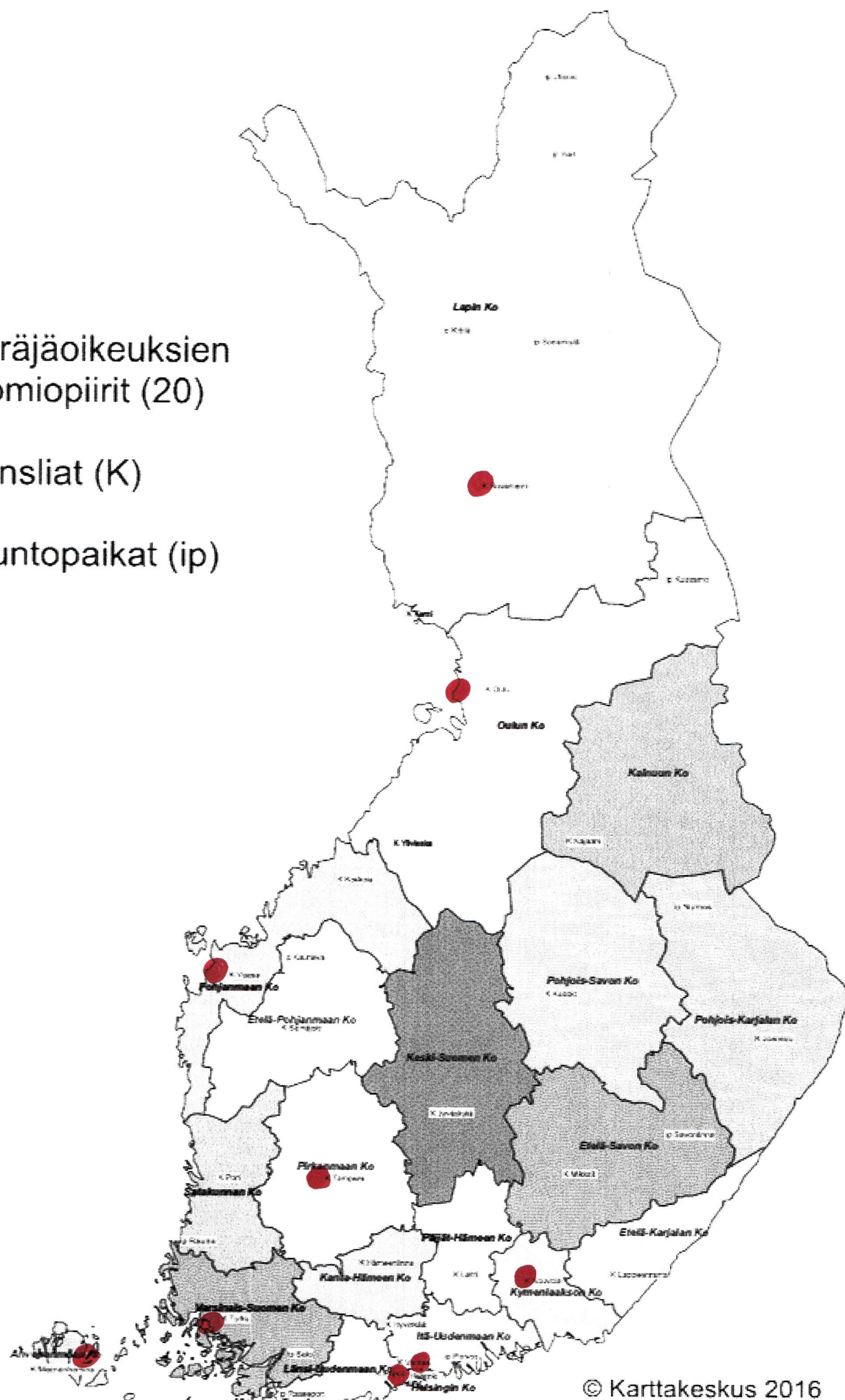
Maantieteellinen jakauma

Maantieteellinen jakauma ei toteudu hallituksen esityksessä myöskään muilta osin asianmukaisella tavalla. Esityksen mukainen tuomiopiirijako johtaa poikkeuksellisen merkittävään alueelliseen epätasa-arvoon Itä-Suomen jäädessä kauttaaltaan vaille summaarisia asioita käsittelevää tuomioistuinta.

Hallituksen esityksessä ehdotetut sijoituspaikkakunnat on merkitty oheiseen karttaliitteeseen punaisella ympyrällä.

Käräjäoikeuksien tuomiopiirit (20)

Kansliat (K)
ja
istuntopaikat (ip)

Saavutettavat edut keskitettäessä asiat Kymenlaakson käräjäoikeuden lisäksi myös Pohjois-Karjalan käräjäoikeuteen

Summaaristen asioiden käsittely Itä-Suomen alueella jakautuisi varsin tasaisesti sekä lukumääräisesti että maantieteellisesti, jos asiat keskitettäisiin kahteen käräjäoikeuteen; Kymenlaakson käräjäoikeuteen, missä käsiteltäisiin Kymenlaakson, Päijät-Hämeen, Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan käräjäoikeuksien summaariset asiat, sekä Pohjois-Karjalan käräjäoikeuteen, missä käsiteltäisiin Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon käräjäoikeuksien summaariset asiat. Molempien käräjäoikeuksien käsiteltäväksi tulevien asioiden lukumäärä olisi tällöin noin 30 000 asiaa vuodessa, millä asiamäärällä saavutettaisiin hyvin keskittämällä tavoiteltavat edut ilman asioiden ruuhkautumisen riskiä. Asiamäärä vastaisi Pohjanmaan käräjäoikeuteen keskitettävien asioiden lukumäärää (noin 35 000 asiaa) ja ylittäisi selvästi Oulun käräjäoikeuteen (noin 20 000 asiaa), Lapin käräjäoikeuteen (noin 15 000 asiaa) ja Ahvenanmaan käräjäoikeuteen keskitettävien asioiden lukumäärän.

Asioiden keskittäminen kahteen käräjäoikeuteen vähentäisi henkilöstön siirtymisen tarvetta ja edistäisi osaavan henkilökunnan siirtymismahdollisuuksia ja -halukkuutta maantieteellisesti läheisempään käräjäoikeuteen.

Summaaristen asioiden keskittämistä Pohjois-Karjalan käräjäoikeuteen puoltaa myös se, että asioiden käsitteleminen Pohjois-Karjalan käräjäoikeudessa on ollut tähänkin saakka tehokasta. Käsittelyaika on ollut 2 kuukautta, mikä alittaa selvästi keskimääräisen valtakunnallisen käsittelyajan (2,8 kk). Pohjois-Karjalan käräjäoikeudessa on myös kehitetty aktiivisesti sähköisiä toimintatapoja summaaristen asioiden käsittelyssä sekä tiedoksiannoissa. Asioiden sähköinen käsittely ei ole ollut tietokoneohjelmien ansiota, vaan tämän on mahdollistanut ammattitaitoinen ja innostunut henkilöstö. Tuskin missään toisessa käräjäoikeudessa Suomessa sähköistä asiankäsittelyä on viety näin pitkälle summaarisissa asioissa.

Asioiden keskittämistä pelkästään Kymenlaakson käräjäoikeuteen ei voida puolustaa myöskään tuomioistuinten toimitilojen käyttöön ja kehittämiseen liittyvillä vaikutuksilla. Pohjois-Karjalan käräjäoikeus pystyy tarjoamaan näitä toimintoja varten Suomen nykyaikaisimmat tuomioistuinten toimitilat. Joensuuhun on valmistunut 1.9.2017 uudisrakennuskohteena oikeus- ja poliisitalo, joka on nimenomaisesti suunniteltu muuntojoustavaksi ja tuomioistuinlaitoksen tarpeita vastaaviksi. Tilat sijoittuvat ns. monitilaympäristöön ja ne on suunniteltu vastaamaan henkilöstössä tapahtuvia muutoksia aina tarpeen mukaan hyvin pienillä tilajärjestelyillä. Summaaristen asioiden keskittäminen ei siten aiheuttaisi Pohjois-Karjalan käräjäoikeudessa minkäänlaisia lisätarpeita toimitiloihin.

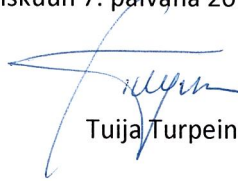
Kuten hallituksen esityksessä on todettu, vaihtoehtoisia summaaristen riita-asioiden tuomiopiirijakoja on useita ja ehdotuksia on arvioitava uudelleen siltä osin kuin se on lausuntopalautteen perusteella aiheellista.

Edellä lausutun perusteella tuomiopiirijakoon on aiheellista tehdä muutokset, jotka korjaavat hallituksen esitykseen sisältyvää merkittävää alueellista epätasa-arvoa ja varmistavat summaaristen asioiden asianmukaiset käsittelymahdollisuudet koko Itä-Suomen alueella.

Lausunto on käsitelty Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden johtoryhmässä.

Joensuussa maaliskuun 7. päivänä 2018

Laamanni

Tuija Turpeinen